

ALBIŢA

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

Abonament, pe an: în țară	Lei	5
„ „ „ străinătate	„	8
Un număr		15 banf.

SUMAR:

Un nou dar al M. S. Regelui.—*I. N. Ciocan*, Povestea lui Dragoș-Vodă și a Bourului.—*Stelian Petrescu*, Edison.—*I. Velculescu*, Satul mîeu.—*I. Moraru*, La beție ca la beție.—*I. St. Furtună*, Vitele cornute.—*Petre Petrescu*, Stîncă Cojocarului.—*N. Gavril*, Din credințele poporului: Cîntecul cucuvelei.—*I. Niculescu*, Sfaturi practice.—Serbări școlare.—O propunere.—Către domnil autorii.—Mulțumire publică.—Faptă de merit.—Bibliotecă populară.—Adrese către redacție.

Ilustrațiuni: Edison (portret).—Bou bușan.—Bou moldovenesc.—Bou din Transilvania.—Taur Durham.—Vacă Durham.—Bou de rasă alpină.—Bou de rasă juresică.

UN NOŪ DAR AL M. S. REGELUI

Scumpul mîcî Președinte al Consiliului,

In această întâia zi a anului, inima Noastră se înalță plină de recunoștință către A Tot Puternicul pentru scăparea Țilelor scumpului nostru nepot, și către credinciosul și iubitul nostru popor, care, în Țilele de primejdie, ne-a înconjurat cu o dragoste, ce nu o vom uita nici o dată.

Spre vecinică amintire a acestor sentimente, vom înființa pe moșia noastră Slobozia-Zorlenă, din județul Tutova, un orfelinat agricol, unde se vor crește cu îngrijire 30 de orfanii săraci, aleși din clasele muncitoare și din fiii de militari, spre a-i pregăti la viața agricolă prin practică și prin dobîndirea cunoștințelor necesare unui țăran bun gospodar.

Acest așezămînt va purta numele de Orfelinatul agricol „Ferdinand,” care se va deschide chiar în anul acesta.

Nădăjduiește că buna pildă ce vor da acești băieți, după ce vor eși din orfelinat, va contribui întru cât-vă la ridicarea nivelului moral și material al muncitorilor de pă-

mînt, cari sînt r zemul  arii pentru viitor, după cum au fost m ntuirea ei în trecut.

Dacă acest  speran a se va împlini, mulţumirea N str  sufletescă va fi nemărginită, căci r vna de a întări temeliile statului român  i de a asigura viitorul său, este cea mai înaltă  i singura n str  ambiţiune.

Primesce, scumpul meu Preşedinte al Consiliului, încredinţarea sentimentelor de înaltă stimă ce- i păstrez.

Bucureşti, 1 Ianuarie 1898.

CAROL.

Povestea lui Bogdan Dragoş Vodă  i a Bourului.

Prin aceste locuri, unde ad  sîntem noi  i unde m ne vor fi copiii, nepoţii  i strănepoţii noştri, au fost cu multe sute de ani înainte străbunii noştri, *Romanii*. Picioarele acelor străbunici au fr m ntat p m ntul ce noi ad  st p nim; strălucitul  i nebiruitul, în acele vremuri, popor Roman a dobor t cu viteza sa armă pe poporul ce atunci locuia prin aceste părţi, *Dacii*; după c ţi-vă ani de cr ncen  luptă, vitejii Romani au supus pe r sboinicii  i neast mp raţii Daci, silind pe voinicul lor căpitan, *Decebal*, să se otr vesc  de ciudă că a fost învins; dar Romanii n'au ucis pe toţi Dacii, ci numai pe cei ce nu voiau să se supuie; le-au luat t te cetăţile, întăriturile  i meterezurile, dar au cruţat ce-a fost mai scump, adică pe femeii, copii, b tr ni  i pe cei tineri, cari de bună voie s'au dat supuşi.  n mijlocul poporului dac, rămas cu viaţă în urma mulţimilor de bătălii, Traian, biruitorul, marele împărat al vestiţilor Romani, a aşedat lagăre de soldaţi ca să p zesc  pacea  i liniştea în *Dacia*, ţara de ei cucerită cu s ngele  i sud rea lor. Soldaţii din aceste lagăre  i-au făcut case prin aceste locuri supuse de ei, s'au apucat de lucrul p m ntului ca în *Italia*, ţara de unde ei venise; s'au însurat lu nd în însoţire fetele Dacilor, iar copiii născuţi din bărbaţi *Romani*  i femeii *Dace*, s'au făcut  i ei soldaţi în lag rile romane, aşedate în *Dacia*.

Din sângele bărbaților Romani și al femeilor dace a eșit mai apoi noul popor român, noi, aceștia de acum; prin urmare tocmai de pe atunci, noi Românii sîntem prin aceste părți. Cădînd însă *bătrînul nostru tată, Poporul Roman*, rămas-am noi, copiii lui, singuri, mici, fără sprijin și fără ajutor, aruncați departe de cei-l-alți frați în mijlocul sălbaticilor, ca o corabie în mijlocul mării. De la miază noapte și de la răsăritul lumii s'au vîrsat pe aceste locuri puvóie de barbari în timp de sute de ani, iar noi, copiii Romei și ai vechii Dacii, n'am putut cresce cum cresc copiii cu tată și cu mamă, ci ca nisce orfani fără părinți și fără bunii îngrijitori, rămas-am pe loc și ne-am închiruit. Când vedeam că vine asupra-ne puvoiful de Tătari ori de alți căpcâni, munții ne erau scăparea; văgăunile și peșterile lor ne erau sălașe și adăposturi binecuvîntate de Dumnezeu. Câte odată bietul Român mai ridică umilitul său cap și se împrietenea cu unii dintre vrăjmași, pentru a bate pe alții. Așa, acum vr'o cincisute de ani Românii în tovărășie cu Ungurii și cu Nemții, au bătut zdravăn și au alungat mai multe hórde de Tătari, nerămîind în aceste locuri de cât o singură și mare ceată sub ocârmuirea unui mare căpitan al lor numit Haroboe, care își avea locul de ședere mai însemnat în cetatea *Komidava* sau *Smerodava* peste Siret, lângă orașul Roman.

Haroboe, păzitor de margini, era om rău la inimă, sălbatic ca toții Tătarii, urit din cale afară, mai urit de cât toți Tătarii; cu barbă stufoasă și încălțită, perul mare, creț, negru ca corbul și într'o învălmășală ne mai pomenită; nasul turtit, ochii bulbucați ca de bróscă, fața lată par'c'ar fi fost bătută cu lopata; tot trupul lui era clădit ca dintr'o bucată, fără nici o formă. Era sălbatic; pe cap purta un coif răpit de la un cavaler neamț (german) pe care singur cu a sa mână îl ucisese și pe acest coif purta, ca semn de mare vitejie, două aripă în formă de corne. Capul său, când era îmbrăcat cu acest coif, avea asemnarea unui cap de

Bour, un fel de boă sălbatic foarte frumos și fioros, ce pe acele vremuri trăia prin munții Carpați.

Să lăsăm, de o cam dată, la o parte pe această namilă sălbatică de om și întorcându-ne la bunicii și frații noștri Români, să-i vedem ce făceau ei ore, cum își petreceau zilele și nopțile.—Greu de tot.—Nici lucru în timpul zilei, nici odihnă în timpul nopții. Asupriți și schingiuiți în tot locul, prădați și jefuiți, nu sciau ce să mai facă; își părăsise cu durere de inimă dragile lor locuri din dulcea Moldovă și se retrăsese în fundul munților Carpați, și dincolo prin Maramureș unde, chipurile, își aveau voivodatele lor; dar și aici Români erau asupriți de Unguri, alți barbari de același neam și de același soi cu Tătarii, în cât bieții Români, după alungarea celei mai mari părți a Tătarilor din părțile Moldovei își puseră în gând, o parte din ei, să părăsescă Maramureșul și să vie să-și ia din nou pământurile străbune de prin Moldova. Trebuia însă alungată de aici și horda de Tătari ce mai rămăsese cu căpetenia lor, sălbatecul **Bour**, **Haroboe**

Să vedem cum această uriciune sălbatică, spaîma omenilor, fu ucis și toți Tătarii lui alungați.

În acele vremuri domnia în Maramureș un voevod numit *Dragoș*; el avea un fiu pe care îl cheamă *Bogdan*; atât tatăl cât și feciorul, erau buni Români cu durere de inimă pentru neamul românesc. Dragoș plănuise întorcerea înapoi în țara Moldovei; însă, ca să pôtă îndeplini cu folos această dorință care era și a celor-l-alți Români, trebuia să intre în legături de prietenie cu alți Domni vecini țării moldovenești.

Peste Dunăre, unde astăzi este Bulgaria și Serbia, era în acele vremuri o altă țară, cu alt nume, peste care era un Domn Româno Bulgar numit *Șușman*. Acest Domn avea o fată mîndră și frumoasă, pe care o chemă *Branda*. Bogdan, feciorul voevodului Dragoș din plaiurile făloșilor

munți Carpați de prin Maramureș, se logodi cu frumoasa Branda, fiica Domnitorului Șușman din șesurile bogate de pe malul drept al sgomotóseii Dunării. Un frate al Domnitorului Șușman, anume *Kaliman*, fu însărcinat de curtea domnescă să ducă pe mireasa Branda la al ei mire Bogdan în Maramureș. Câte-vă luni de zile s'aũ făcut pregătirile convenite unei ast-fel de călătorii. Princesa Branda cu moșul ei Kaliman și cu un strălucit alaiũ domnesc, potrivit pentru o nuntă de Craiũ ca aceea, aũ plecat pe Dunăre în jos cu o corabie încărcată cu tóte odórele, poclónele și cu darul cel mai frumos și mai scump dintre tóte, Logodnica. Aũ plecat, ca să ajungă la vr'un port, loc unde staũ și de unde plécă corăbiile, pe malul din stânga Dunării pe pământul moldovenesc, de unde apoi avea să plece întregul alaiũ și cu tóte odórele cu trăsuri și care prin Moldova pînă la Maramureș. Așã aveau de gând să facă nuntașii, dar «*nu-ĩ cum va omul, ci-ĩ cum va Domnul*», ȃice o vorbă veche românescă. La începutul plecării cu corabia pe Dunăre un vint lin aburiã, în cât pînzele abiã se umflãu și vasul mergeã încet; cerul erã limpede și de un albastru siniliũ, sórele își împrăștia cu îmbelșugare ale lui raze de foc și de aur; în sfirșit erã o ȃi frumoasă: se pãrea că și natura voiesce să ia parte la sãrbătórea nunții domnesci. Dar din vesel și senin, cerul începũ a se posomorĩ; cu cât sórele se ridicã, cu atãt niște uriași nori creȃi se strĩngeã împrejurul lui; blĩnde de lui raze nu mai puteãu strãbate grosimea negurilor; veselie nuntașilor se schimbã în intristare când vintisorul blĩnd și liniștit de diminẽta se schimbã într'o gróznicã furtună, care repeȃia și sbuciumã corabia de credeaĩ că acũ, acũ se cufundã; nici o nãdejde, nici un ajutor pentru bieȃii drumeȃi; cu ce veselie și cu ce gând plecase ei și cum erã cât p'aci să se ínece! Se lãsarã în voia norocului, care e așã de buclucaș; toȃi cãdurã în genuchi și cu mânilor ridicate spre cer, cu lacrãmi fierbinȃi, cereãu de la Dumneȃeu cel din urmã ajutor și

multa lui milă și îndurare. Trecu acea zi urgisită; trecu prăpăstioasă noapte; se ivi a doua oră sorele; furtuna nu încetase; corabia fusese isbită de toate stîncile, însă *unde nu pôte omul face nimica, acolo biruesce rînduiala naturii, acolo vine ajutorul atot puternicului*; vasul a rămas nesfărămat; a doua zi începî cerul a se limpedi, vîntul a mai conțeni, și către amurgul serii, valurile duseră sbuciumata corabie pe malul stîng al Dunării la gura Siretului; au scăpat de acea nenorocire, pentru a da peste alta și mai mare . . .

Bieții nuntași au scăpat la uscat și s'au ascuns în dosul unor tufe, iar Branda și cu Kaliman s'au îmbrăcat cu haîne próste, ca să nu dea vr'un prepus cui-vă că ar fi ómenii cu dare de mână; când de odată se ved atacați de o bandă de hoți Bêrlădenii.

În zadar bietul Kaliman și cu tovarășii săi s'au luptat voinicesce, căci nu le-a fost cu putință să scape averile sau cel puțin pe Branda din mîna hoților. Kaliman cădî, pătruns de lîncile vrăjmașilor, alătura cu ai săi și cu inimicii de ei omoriți; numai Branda fu cruțată cu viață de către hoți, pentru a ei frumusețe și gingășie. Hoții au cređut că le-au cădît în mână și au prădat un vas de comerciú; nici prin gînd nu le-a trecut că fata, ce ei răpise, eră fiica Domnitorului Șușman și că acel ce s'a luptat mai mult cu dînșii, Kaliman, e moșul fetei.

Bêrlădenii, îndeletnicindu-se cu acest meșteșug hoțesc, trebuia să dea decîuală lui Haroboe din tóte lucrurile furate precum și din ómenii răpiți, pentru ca să pótă avea deplină putere să facă orî-unde și orî-cînd acest fel de hoție. În banda tilharilor Bêrlădenii, printre cei-l-altii Tătari, se aflaú doi mai bătrîni, credincioși lui Haroboe pentru îndeplinirea porunciú stăpînului.

După ce cu toții au luat lucrurile ce mai rămăsese în corabie, și după ce i-au dat foc, au cređut că cel mai bun și mai plăcut dar ce pot face lui Haroboe, este fata răpită, a cărei frumusețe eră prea atrăgătoare.

Printre hoți eră și un tiner român, numit *Gramen*, carele aude plânsetele și fierbințile rugăminti ale fetei spuse în limba românească, se înduioșă mult, oftă din adîncul inimii și simțindu-se pătruns de milă, își ridică ochii spre cer, iar gîndul îi sbură la chipul mîntuirii acelei nefericite ființe.

După ce hoții, cu scumpul lor odor pregătit ca dijmă Tătarului, se retraseră, în urma jefuirii, într'un loc apropiat, ca să-și sărbătorească isbînda tîlhărească, Gramen, folosindu-se de întunecimea nopții, alergă la locul luptei, unde căută și găsi pe nefericitul Kaliman, încă cu viață, dar prea amețit de grósnicile lovituri ce primise. Il sculă din troinicu-i somn, îi legă rănile din cari curgea sânge; îl ridică pe calul seú, și pe cărări lăturalnice îl duse în mijlocul unei păduri unde trăia o bătrînă, ce-i eră cunoscută și care își plîngea fetele și feciorii răpiți în robie. Pe această femeie bătrînă o chema *Rebeca*, iar pe bărbatul ei, *Humă*, om de casa unui óre-care Negrilă, își petrecea dílele, împreună cu stăpînul seú, ca slujitor în cetatea Romidava.

În îngrijirea Rebecăi fu încredințat Kaliman, carele, simțindu-se peste măsură de slab, rugă pe bine-făcătorul și mîntuitorul seú, Gramen, a se îngriji de sórta nefericitei sale nepóte și a o duce pînă la Maramureș la logodnicul ei, de la care va primi neprețuite daruri. Când Kaliman cu multă durere de inimă, cu ochii în lacrimi și cu vorbe jăluitore rugă pe milosul Gramen să aibă grije de Branda ca de fata sa, acesta îi ascultă cu multă luare aminte rugămintile, sentimentul românesc svícniă cu putere în pieptul Românului Gramen. I se înfățișă înaintea ochilor mulțimea nenorocirilor ce bietul popor Român suferise de la păgâni; o scânteie de nădejde pentru mîntuirea patriei de lifte străine îi trecu prin minte și acel ceas trebuia să vie o dată cu isbînda sa asupra mîntuirii din robie a logodnicei Vovodului român. Se gîndia într'una la chipul scăpării ei; nici somnul, nici mîncarea nu-l prindeau; mintea lui urziă sute și mii de planuri pe când buna Rebecă, se îngrijia de sërmanul

Kaliman, oblojindu-î rănile cu buruieni doftoricesci și alinându-î suferințele cu descântece băbesci și buruieni de dureri îndulcitoare; cu toate acestea, fiind că bolnavul stăruia să aibă și un duhovnic la căpătîiu pentru a-î mărturisi toate păcatele, după obiceiul creștinesc, spre ușurarea sufletului său, buna Rebecă chieamă pe rătăcitul prin acele locuri de frica păgânilor, bătrînul sihastru Coma, care în ascuns, prin văgăunile și găurile munților și delurilor, propoveduia credincioșilor fugiți cuvîntul Sfintei Evanghelii.

Acestui cuvios, sărmanul Kaliman își spuse păcatele precum și scopul plecării sale și nenorocita sôrtă; rugă apoi pe pustnic să însciințeze, cum Dumneșeu îl va lumina, pe Dragoș de acéstă tristă pățanie.

Multe împilări, nevoi și angarale ce străinul a tot pus pe spatele bietului Român l-au adus la desnădejde; în nenorocire Românul rădică ochii spre cer, totă credința și-o pune în Dumneșeu, și-și face curaj, mîngâierea sufletescă ușurează pe om și-i dă ore-cari puteri. În starea sănătății lui Kaliman se simți o prefacere neașteptată; mîngâierea sufletescă a bătrînului pustnic pe de o parte, iar pe de suncul unor ierburi pe cari bătrînul le cunoscea ca întăritore, i-au adus în scurtă vreme înviorare și ore-care desmorțire în simțiri; sănătatea și virtutea i se sporiau, vedënd cu ochii. Pustnicul mulțami lui Dumneșeu că a mai putut săvirși încă o faptă bună, scăpând un creștin din gura morții; apoi se supuse stăruințelor lui Kaliman și plecă la Maramureș spre a însciința pe Dragoș și Bogdan despre cele întimplate.

Bătrînul sihastru, nepăsător la primejdiile ce-l puteau aștepta, nici la ostenela unei așa de îndelungate călătorii, își puse nădejdea în Dumneșeu, desagii pe spate și toiagul în mână; purcese apoi prin păduri și colnice, cunoscute numai cerbilor și vînătorilor, ferindu-se de orî-ce întilnire străină; nu-și perdeă drumul, căci riurile, ce cu a lor ape limpedi udă șesurile țării, îi serviau de călăuză. Sihastrul

Coma trecu cma munilor prin neguri învăluite i se cobri spre ara Maramureului.

Aici la curtea domnesc a lui Drago se făceau pregătiri peste pregătiri pentru primirea frumoasei mirese; din i în i se atept sosirea ei; curtenii i ostaii toi erau veseli că le vine o Domni tner i frumoasă. Un strălucit alaiu se duse la hotarele rii ca să primesc pe tnera Domni cu to suita ei. Pe cnd toi petreceau i se veseliau, ateptnd pe mirs, ea er dusă de convoiul tătăresc la cetatea Romidava, i pusă în mare cinste. Aici un slujitor român, cu numele Negrilă, i tlmci pe romnete vrerile lui Haroboe.

N'am spus însă cum Românul Negrilă a ajuns în mare cinste la Tătarul Haroboe.

ntmplarea a făcut acsta, iar nici de cum dragostea, căci nici-odată nu s'a iubit Românul cu Tătarul. Iată cum:

n vremea mai veche, cnd cetatea Romidava se află sub puterea Românilor, Negrilă er unul din consilierii cetii; la iureul sau asaltul cetii de către Tătari, Negrilă se luptă din răsputeri; trei din fiii lui perir mcelrii de securea ttar, al patrulea er să fie lovit de o sgt, dacă el, tatăl, nu l-ar fi apărat cu al se scut; însă cnd puse scutul în fața fiului se, ca să nu-l lovsc lancea, acoperi i pe Haroboe, tocmai cnd o săgeată otrăvită fusese îndreptată asupra-i. Tătarul, prin ntmplare, fu scăpat de la mrte de către Negrilă. Se jur în legea lui Tătarul i făgădui lui Negrilă că-l va pune în mare cinste la curtea sa, iar pe fiul acestuia scăpat cu via il puse în rndul ostailor alei. Pe lng aceste Haroboe ave nevoe de Negrilă, ca cel ce cunosce tote tinele cetii i locurile de prin prejur.

Să ne rentrcem la Branda, pe care am lăsat-o dusă de Tătari în cetatea Romidava, i să vedem ce făceà i cum petrece; acsta însă în numărul cela-l-alt o vom ved, iubite cititorule, căci pte te vei fi ostenit citnd.

I. N. Ciocan.

EDISON

De netăgăduit este că una dintre cele mai interesante figuri ale veacului în care trăim e figura genialului Edison.

Ar fi fost de ajuns ca el să fi inventat numai fonograful, pentru ca știința să-l trecă între zeii săi. Unde punem însă că numele său se găsește în cele mai multe din marile descoperiri ale fizicii moderne!

Viața lui Edison e un exemplu viu de muncă, forță și reușită obținută printr'o stăruință extraordinară.

Thomas Alva Edison s'a născut la 11 Februarie 1847, în Statele-Unite, în micul orașel Milan (comitetul Erie, statul Ohio) dintr'o familie de origine olandeză.

Tatăl său eră croitor sărac. De mic copil nu avu ca profesor de cât pe mama sa, de fel din Massachussets.

Instrucțiunea, pe care o căpătă el lângă căminul părintesc, făcea, după cum ne spune el însuși, de o sută de ori mai mult de cât cea mai strașnică instrucțiune, pe care ar fi primit-o în vre-o școlă. Trebuie însă să ținem seamă că mama sa nu erà o femeie de rind, de ore-ce, înainte de a se căsători, condusesese o școlă primară.

De mic copil, Edison da semne de o inteligență neobicită la o vîrstă așa de fragedă. D'abîa aveà șase ani, ne istoriseste o soră a sa, când, într'o di pîere din ochii a lor sîi. După numeroase cercetări, îl aflară în cotețul gîinilor, încercând a cloci ouele. El observase cum făceau gîinile și căută să le imiteze.

Acêsta îi fu prima descoperire, care în curând fu urmată de multe altele.

Pe când aveà 12 ani, intră în serviciul drumurilor de fer: *Grand Trunk*. Nu-i erà pizmuită meseria, de ore-ce tótă slujba se mîrginea la îngrijitul vagonelor și, în momente libere, vindea călătorilor jurnale, țigări și fructe.

Gustul de învățatură îl făcu a se abonà la o bibliotecă din orașul *Detroit* și, în scurt timp, citi tóte cărțile acelei biblioteci.

Curând după aceia își rostì o mică mașină tipografică și scóse un jurnălaș, în care, pe lingă rezumatul jurnalelor pe cari le vindea, mai adăogă și depeși telegrafice, pe cari le culegea de pe la diferitele stațiuni unde se oprîa trenul. Fițuica lui se transformă într'o adevărată gazetă, pe care o cumpărau toți călătorii. Tînerul jurnalist își instalase tipografia sa într'un vechi vagon de fumat, care peste puțin timp deveni *vagon-laborator* și aci Edison începù a se deda cu tótă inima experimentelor de fizică și de chimie. Intr'o di însă o zguduitură a trenului făcu să cadă o sticlă cu *fosfor* (substanța din care se fabrică chibriturile). Vagonul luă foc. Trenul se oprì și conductorul înfuriat aruncă din vagon și sticle și mașină tipografică și pe însuși fisicianul tipograf.

Edison se duse atunci în orașul Port-Huron, unde fundă un alt jurnal numit *Paul Pry* (Paul indiscretul). Nu-și întrepruse însă experimentele de fizică și, cu bună-voința unui șef de gară, înveță telegrafia, în care, după câte-vă luni, deveni foarte îndemânat.

Aduse chiar câte-vă modificări aparatului transmițător, lucru care atrase atențiunea electricianilor.

Nu avea de cât 15 ani când fu numit în serviciul telegrafic din Port-Huron, apoi la Strafford, Adrian, Indianapolis și Boston. În anul 1870 se duse la New-York. Până atunci își brevetase deja un *repetitor*, un *tipăritor automatic* și un sistem de telegrafie dis *duplex*; dar despre partea materială sta chiar mai rău de cât când vindea jurnale: n'avea rufe și muria de fâme.

Câte-vă săptămâni rătăci prin fabricile de aparate de fizică și prin agențiile telegrafice din New-York, fără a găsi ceva de lucru. Intr'o zi tocmai pusese piciorul în pragul ușii ca să iasă dintr'un asemenea stabiliment, unde nu fusese primit, când fu rechemat și, mai mult în bătae de joc, îi arătară un aparat, care, după ce adusese multe servicii, se stricase și nici inventorul aparatului, nici cel ce îl construise, nici electricianii nu putuse să arate cauza stricăciunii. Directorul agenției, cu un zîmbet batjocoritor pe buze, întrebă pe Edison de ar pute cum-vă să, descopere această cauză. Edison observă cu luare aminte instrumentul câte-vă minute și repede îl făcu să mergă.

Acésta fu o adevărată victorie pentru Edison, care pe loc fu angajat de către agenție. De atunci începură a ploua bunătățile pe el, vorba ceia: «ban la ban trage.»

Compania Western-Union, care făcuse încercări cu sistemul de telegrafie *duplex* al lui Edison, îi cumpără dreptul de a întrebuița acest sistem în schimbul sumei de 6.000 dolari (dolarul e o monetă americană, care prețuiesce cât 5 lei de ai noștri) pe care compania se îndatoră a-i da anual.

De atunci averea și renumele lui Edison au tot crescut.

Câți-vă ani rămase ca inginer electrician la două mari companii: *Western-Union* și *Gald and Stock Company*, cari îi dădeau leturi de necrețut și aveau singure dreptul de a-i cumpăra cu prețuri, învoite de mai înainte, toate perfecționările, pe cari le-ar fi adus telegrafiei.

Stringându-și banii, cari îi veniau cu îmbelșugare, isbuti a-și construi în anul 1876 un mare laborator model la *Llewellyn-Park (1)*, la 30 kilometre depărtare de New-York, lângă micul sat Orange.

În acest laborator, care l-a costat mai mult de 10 milioane de lei și cu care cheltuesce lunar peste 30.000 lei, a adunat Edison uneltele cele mai desăvârșite, cele mai bune instrumente de fizică și de chimie, aparatele și mașinile cele mai rare și mai puternice. Laboratorul acesta e așa de complet, în cât se poate fabrica în el după voie un ceasornic sau o mașină de drum de fer. Se poate spune fără greșală că acest laborator e cel mai complet și cel mai scump din lumea întreagă.

Acți și-a făcut Edison cele mai însemnate lucrări ale sale, ajutat fiind de fizicieni, chimiști, matematicieni și constructori îndemânațeci. Până și lucrătorii, în număr de câte-vă sute, sînt interesați în isbânda unei încercări oarecare, de oare ce toți cei cari lucrează la o invențiune reușită, primesc o păticeică din venitul produs.

Calitățile de căpetenie ale lui Edison sînt: o ținare de minte fără sîmîn și o de necrețut îndîrjire la muncă. Cei de pe lîngă el spun că l-au vîdut lucrînd în urmărirea unei idei cîte 5 — 6 zile în rînd, fără să dîrmă, fără să mînanțe aprîpe, făcînd unul după altul dece, două-spredece aparate la fel, modificîndu-le, perfecționîndu-le fără încetare, pînă să fie cu totul mulțumit.

(1) Citesce: *Liulin-Parc*.

Acestea sînt calitățile marelui Edison, care pînă acum are mai mult de 300 brevete de invențiune.

De și de 50 de ani și de și încărunțit, totuși figura i-a rămas tînără. Fruntea, nu prea înaltă, îi este brăzdată de cutele, atențiunii. Intre sprincene, are adînc săpată o cută perpendiculară, considerată de Lavater ca semn al unei nețărnuturite inteligenți. Nasul drept, îi este terminat prin nări umflate. Fața, cu totul rasă, îi e luminată de nisce adînci ochi albaștri. Infățișarea generală îi e delicată, blindă, timidă, aprôpe ai crede că este o femeie.

Acêsta este, în fôrte scurte cuvinte, viața inventurului *fonografului* — a cărui descriere o vom da într'unul din numerele viitoare,—care e o minune a veacului nostru.

Să sperăm că marele inventur va mai trăi încă mulți ani, lucrând cu folos pentru propășirea sciinței!

Stelian Petrescu.

SATUL MIEŪ

Moș Dumitru urmă ast-fel:

«Casele, așa cum vè spuseiū, erau aședate fără nici o socotelă; unele lipite de altele; altele depărtate la distanță d'o bătae bună de pușcă; unele lîngă drum, ba chiar în drum, și altele la sute de pași de la drum. Eră vai de picioarele bietului preot când umblă câte o dată cu botezul. Póte, d'aia săracul popă nu botezà satul de cât numai când scià că póte să strîngă oue, puī de găină, fuióre de cânepă sau lînă de ôie.

«In préjma fie-cărei case erà o necurătenie de. . . să ferescă Dumneđeu! Bătătura, și vara și iarna, erà tot-d'auna plină de mocirlă puturósă făcută din băligele dobitócelor și din lăturile pe cari le arunca femeia chiar în fața ușiī. Mai departe gunoiul și băligarul formaū o grămadă mare cât o movilă, pentru că erà moștenire de la moși și strămoși.

În bătătura fie-cărei case erà câte o salcie bătrîná în care, noptea, dormiau găinile și la umbra căreia se buluceau diua oile, și când erà vr'o bolesniță în păsări, tot în aceste sălcii se atîrnatu găinile și curcile mörte ca să fugă bóla.

«Nimeni nu avea nici o grădiniță de flori, de zarzavat sau de pomi roditori, de și pe lîngă fie-care casă erà destul pămînt, al căruî suc îl sugeau pîlcurile de ciulină și scaieți rusesci unde se prășiau brösce rîiose, șerpî, nevăstuicăi, dihorî și alte dihăniî.

«Fetele mari și femeile tinere, când se duceau la horă, în loc de flori frumoșe de grădină și cu miros dulce se împodobiau cu fulgi de pasări și cu flori de tîrg, cari n'aveau nici un miros sau cari, cu timpul, căpetau un miros acru și neplăcut din pricina sudorii capului și a unsorii perului.

«Pe vatra fie-căruî puț aveau baltace și mocirle în cari se rëcoriau porcii. În tóte puțurile apa erà sălcie, mirosiă greu și te făcea să te scuturi după ce beai. De geaba sleiau ómenii puțurile și băgau câte un drob de sare ca să drégă gustul apei, că ea tot rea rëmânea.

«Prin sat or afară din sat nu erà nici un drum anume făcut și îngrijit de ómeni. Se cunoscea care este locul lăsat pentru drum, pentru că, vara, erà pulberea pînă la genunchi și, iarna, erà noroiul pînă la căpățina roții.

«Pe marginea satului, în partea despre rësărit, și în partea despre miadă-di erau nisce lacuri cari n'aveau nici un isvor. Venia apa în ele numai din ploî și, primăvara, din topirea zăpedii.

«În aceste lacuri se cresceau bobocii de gâscă și de rață, aci se bălăceau bivoliî d'avalma cu copilașii din sat, a căror piele pururea erà bășicată de rîia broștescă de care erau pline aceste lacuri. Cât erà apa în ele, aci se adăpau tóte vitele din sat, atât la prînz cât și séra. Cam de pe la începutul lui Cireșar apa începea să scađă și să se înverdească

și pe la jumătatea lui Cuptor nu mai erà pic de apă.

«Atunci tot satul erà plin de caii dracului, de ro-iurii de musculițe și de tot felul de gânganii. Țințarii, barim, erau — pe nemiințite — cât un tăun de mari. Nicii vitele, nicii ómenii nu se puteau odihni din pricina lor că sugeau sângele ca nisce strigoii. Bieții ómeni dehulați de munca câmpului nu puteau să-și găsescă locul unde să ațipescă în tiena cel puțin câte-vă clipe, pentru că în casă nu-î lăsaú în pace purecii și păduchia de lemn, și, afară, nu le dau răgaz blestemații de țințari.

«De cum începeau căldurile, satul mieú se copleşia de un miros greu eșit din băligare, din báltacele de la puțuri și din lacurile de pe lângă sat. Dar când intrà gușterul și gura rea în porci, când da vèrsatul și gălbéza în oi și când începeau să mórà vitele mari, când totă marginea satului și multe șanțuri erau pline de stîrvuri, atunci satul mieú erà adevèrat iad. Din vitele mórte, ómenii nu îngropaú de cât măgarii, dar și pe aceștia îi îngropaú lângă casă, în grămada de băligar, pentru că se dicea că din ósele măgarului se face cremenea, cu care se slujiau la scăparat.

«Morții îi îngropaú în curtea bisericii, care erà tocmai în mijlocul satului. De ori-ce bólă ar fi murit cine-và, chiar de bólă molipsitoare, grópa nu i se făcea mai adîncă de cât erà statura mortului, așa că pentru copii gropile nu se făcea mai adînci ca de doué ori de trei palme. Și, Dómne! Dómne! mulți mai muriau, că mult erau șubređi și buhăiți, bieții copilași! Toți erau goi, trențároși, murdari, plini de bube pe cap și pe față, par'că erau nisce copii orfaní oropsiți de totă lumea. Pe mulți din ei bólă îi schilodise așa de reú în cât nicii nu mai aveau chip omenesc. Unii aveau capul mare cât un dovléc, alții aveau burta plină de venin și umflați cât un cimpoiú, și mâinile și picióarele le erau subțiri ca fusele din pricina frigurilor; unii erau ologi și alții chinuiți de bóle urîte. Mi se face gróză, când mă gândesc la câte suferiau bieții copilași

și pe câți îi răpîă mórtea, mai ales când începea falcarița, tusea măgărăscă, gâlcile și vërsatul.

«Dar flăcăii și fetele mari, bărbații și femeile în vîrstă credeți că erau mai arătoși, mai chipeși ori mai sănătoși? Și aceștia erau ca vai de capul lor, piperniciți, scofilciți, ofliți, cu buzele și mâinile crăpate, plini de bube pe la încheieturile buzelor și pe picioare.

«Unii suferiau de sóre sec și de cuțit în ochi, alții de durere la lingurea, de arsuri pe piept și de înecăciune; unii aveau rînza rësturnată, burta ori picioarele umflate; unii aveau fața, pîeptul și mâinile pîrlite, furnicături în trup și vîjiituri în cap și urechi, alții erau năuci și chiar nebuni; unii aveau dureri grozave pe la încheieturile óselor și alții erau ofticoși. Cum vedeți, în satul mieu erau încuibate multe bóle și din când în când mai bântuía și brînca și gâlbinaea. Lungórea, barim, în toți anii nu lipsia și tot-d'a-una, în satul mieu, erà mai furiósă ca în tóte părțile. Bolnavilor, ca să se tãmăduiască, li se făceau felurite-descáncece și ca să-i mai întărăscă, să le mai dea putere ca să lupte cu bóla li se dădea câte o cinzecuță de rachiú.

Atât cei bolnavi cât și cei sănătoși se hrăneau fórté rëu numai cu mămăligă, varză acrá, murături, cépă, praz, fasole și linte. Din pasările pe cari le prásiau măncau abia câte un cocoș ori găină bătrîná la lăsatul secului. Cele-l-alte pásëri și ouăle strînse le vindeau, căci aveau nevoie de parale ca să-și plătëscă birul și alte angarale. Vacile cu lapte se împuținasă de tot, pentru că venise un arendaș ciudat și scumpise ierbăritul. Numai la Crăciun, fie-care cap de familie, tăia câte un porc; în cel alt timp al anului se hrăneau, cum vă spusei, și din când în când mai cumpërau câte nițel pesce sárat sau câte o bucată de pastramă.

«Câte odată unele femei mai făceau și câte o pită, dar erà rëu frămîntată, rëu dospită și rëu cóptă, așa că bieții creștini mai bucuros măncau mămăligă de cât pâne. De multe ori însă mămăliga erà amară și mirosiă greú, pentru că erà făcută din

porumb stricat. Nu sciū cum se făcea că oamenii își făceau semănăturile lor mai târziu de cât arendașul și, din pricina asta, toamna, porumbul arendașului era bine uscat și nu se strică pînă îl vindea, iar al oamenilor era cu laptele în el, așa că ori cât l-ar fi uscat și ori-cât de bine l-ar fi ținut tot se mucigăia și vrînd nevrînd ei trebuia să mănânce mămăligă de porumb stricat.

«Nimeni nu cunoscea alt meșteșug de cât munca câmpului. Iarna era un chin pentru oamenii din satul meu și mai ales pentru bărbați. Ei nu aveau alt ceva de făcut de cât să îngrijască de vite, lucru care se isprăvia în câte-vă clipe; iar restul timpului îl treceau în tînguirile—și de multe ori—cicaliturile nevestelor despre lipsurile casei, despre bólele copiilor și despre altele de soiul acestora. Săracii de ei, răbdaū o zi, răbdaū două, răbdaū nouă, dar iarna nu e numai atât. De la o vreme se luaū de gânduri, nu le mai venia să intre în casă, căutaū să se întîlnescă unii cu alții că să-și verse focul.

Nicăieri nu se puteau adună mai mulți la un loc de cât la cărciumă. Acî toți își versaū focul și-l înecaū în câte-vă litre de rachiū. Cum erau ei rău hrăniți și cum începeau să bea pe nemîncate, nu le trebuia mult pînă să-și uite de necazurile cari îi adunase acî. Dupe câte-vă înghițituri, rachiul îi trecea din lumea asta amară în altă lume plină de plăceri. Rachiul îi făcea pe unii zeflii pînă la nebunie, pe alții așa de mîndri și de trufași că nu s'ar fi ploconit nici lui Vodă. Toți deveniau nepăsători, își uitaū de lipsurile și necazurile casei chiar dacă sacul era gol și în căpistere nu mai era de cât un pumn de mălaiū. Indîrjiți de duhul drăcesc al rachiului, unii se întorceau acasă plini de noroiū și sgiriați pe față, își dăselau nevestele în bătăi și își speriau bieții copilași prin bolborosiri, serișniri de dinți și răcnete ca de fiară ori ca de altă aia; iar alții sevrșiau tot felul de fapte rele.

Mulți nu sciau nici cum să-și facă semnul sfintei cruci, nici cum să se rîge lui Dumnezeu. La bise-

rică nu se duceau de cât în ziua de Paști; în celelalte Dumineci și sârbători își petreceau vremea la cârciumă în felul cum vă spuseli. Din pricina asta și bietului părinte Stancu, i se urise să mai facă sfinta slujbă numai pentru icónele din biserică. Îi venia greu să suie délul pînă la biserică, când scia că n'o să primescă nici o leturghie și nici o prescură. Trimetea numai dascălul să tragă clopotul ca să scie lumea că e sârbătoare; iar sfinția sa se ducea tot la cârciumă că, de, aci tot găsiă pe cine-vă de la care se mai folosiă cu ceva. Mai găsiă pe primar, mai vedeă pe notar, pe logofetul curții și pe alții cu cari putea să mai schimbe două trei vorbe și de la cari mai află câte ceva. Adî așa, mâine așa, n'a trecut multă vreme pînă când și părintele și-a uitat cu totul de biserică.

«De multe ori se hotărâ protopopul să-î ia darul, însă nici o dată nu s'a îndurat să facă una ca această, pentru că părintele Stancu avea o inimă creștinescă prea afară din cale. De câte ori venia protopopul prin sat nu se putea să plece cu mâna golă din casa părintelui Stancu. Cu d'a sila îi puneă în căruța câte 2 — 3 pârcehi de curcani, câți-vă gâscanî, câte o ulică de unt și îi mai puneă în mână — tot cu d'a sila — și câți-vă icosari de aur din salba preotesei.

«Bietul părinte Stancu n'a dus-o mult, a dat în dropică și la vîrsta de 50 de ani a intrat în pămînt.

«In locul lui a venit un preot tînăr, înțelept, de totă isprava și bun ca pâinea caldă. Cu venirea acestuia și-a întors Dumneđeū fața către satul mieū, tóte lucrurile aū început să mérgă spre bine. Tot atunci s'a înființat și școlă in sat și a venit un învățator ca un inger, bun, blajin și fôrte priceput. Acești doi ómeni, preotul și învățatorul, aū făcut ca satul mieū să fie astăđi bogat și mai frumos ca un oraș. De la preot și de la învățator aū început ómenii, încetul cu încetul, să se întărăscă în credința că Dumneđeū n'a făcut pe om ca să-l chinuiască în sărăcie și să-î scurteze đilele dându-î tot

felul de bôle. DumneĎeu, din potrivă, voesce ca omul să fie fericit, să fie sănătos, să fie bogat și să trăiască ani mulți pe pămînt; pentru acêsta i-a dat chip măreț și l-a împodobit cu cea mai frumoasă podobă, care este mintea. Prin sfaturi și prin fapte, învățătorul și preotul învățară pe ômenî cum să muncescă, cum să trăiască, cum să se ferescă de bôle și cum să se tămăduiască.

În ce fel aŭ lucrat acești doi ômenî ai lui DumneĎeu, pînă să ridice satul mieŭ în starea în care se găsesce astăzi, vă voiŭ spune altă dată, iubiiți mei prietenî, dacă ne-o ajutâ D-zeu să fim sănătoși, și dacă voi îmi veți face cinstea să vă adunați tot aici, în casa mea.

Ilarian Velculescu.

LA BEȚIE CA LA BEȚIE.

Un șorece a trecut odată pe sub canaua butoiului cu vin și din întîmplare cădŭ o picătură pe cêfa lui.

Cum pași vr'o câțî-vă pași începŭ a dice:

— Hei! unde o fi pisica să mi o trintesc și să-î arăt cine sînt.

Pisica, mai de cât colo, odată ridică capul către șorece, și-î dice:

— Ha! la luptă cumetre, să vedem, care pe care?

— Ei! cumêtră pisică, da ce adică țî-ai pune mintea cu mine? Ce, nu știi că la beție, ca la beție, multe se vorbesce?...

Comunicată de

I. Moraru

Teșla-Prahova.

VORBE DIN VECHIME

Antistene dicea că cel ce voiesce a-și păstrâ bunătatea curată are trebuință saŭ de prietenî curați saŭ de vrăjmași fierbinți; căci povețele aceloră și atacurile celor-l-alti sînt de o potrivă pătore în potriua vițtilor.

Vitele cornute din țară și unele varietăți străine mai de seamă.

Boul și vaca sînt temeiul plugăriei, bogăția țaranului și sufletul negoțului nostru. Munca câmpului la noi în țară se face numai cu ajutorul boilor. În alte țări, calul a înlocuit în mare parte boul în lucrările plugăritului și la căratul produselor.

La noi în țară se găsesc trei feluri de vite albe.

Varietatea Bucșană. Boii Bucșeni sînt grei și ciolănoși-lunghi în trup și mlădioși de mijloc, rotunzi, au picioarele scurte, pieptul larg, pielea mîle, pîrul plăvan sau porumbiu, botul, vîrful cîrnurilor și unghiile tot-d'a-una negre; arătoși, frumoși, se îngrașă bine și repede; sînt traînici la muncă (Fig. 1); vacile au lapte și unele îi dau în destul.

Fig. 1.

Varietatea Bucșană din Moldova e bună de lucru de la etatea de 4 ani; trăește mult, nu are nevoie de îngrijiri particulare, nu este supusă mult la bôle molipsitoare, nici nu este pretențioasă la mîncare ca vacile străine; se îngrașă repede. Vacile față cu boii sînt mari, dau lapte puțin și de bună calitate, nu fată în toți anii, chiar fiind bine îngrijite. Ele pot ajunge mame la o vîrstă înaintată. Se mulg 5 luni pe an, de 2 ori pe zi și dau numai un litru de lapte la o mulsore sau 300 litri pe an.

Varietatea moldovenească. Este înaltă de statură, cîrnurile au o lungime de mijloc și sînt așezate în formă de liră. Vacile au ugerul pîros, dau puțin lapte pentru mîrimea lor. Taurul are pîrul mai închis, se îngrașă bine și dă o carne de un gust minunat, cum nu dau alte vite.

Fig. 2.

Boii sînt buni de muncă. Este răspîndită mai ales în județul Fălcu, Roman, Neamțu, Botoșani și Vaslui (Fig. 2).

Varietatea transilvănească. Se găsește mai ales prin Bacău, Putna, Brăila, Ialomița și Constanța.

Cuprinde boi mari, lungi în trup, înalți în picioare și ogorateci.

Pieptul lor e strîmt, cotele picioarelor din napoi se lovesc. Muncesc bine, dar nu se îngrașă destul. Córnela sînt foarte mari și frumoase. Boii de Ialomița sînt aceia cari și-au păstrat pe deplin însușirile varietății de Transilvania (Fig. 3.)

Fig. 3.

În țară se mai găsesc și multe vite curcite, unele bunicele de lapte, mai toate însă rele de muncă. Gospodarul nu trebuie să alege după ast-fel de vite curcite. Soitul (îmbunătățirea) vitelor noastre este lăsată în grija guvernului și a particularilor cu dare de mână. Sătenul să se gîndească numai să producă și hrănescă boi sdraveni de muncă, traînicii, oțeliți cu vremea rea și cu lipsurile; iar să nu fie în bătaură vite prăpădite.

Vitele proște sînt eftine, însă pentru a le ține cheltuim mai mult de cât pentru o vită bună; din pricină că, dacă hrana e aceeași, folosul dat de o vită bună ar fi îndoit mai mare de cât cel dat de o vită proastă.

În timpurile vechi, vitele albe formau obiectul unui mare comerț cu țările vecine, iar de cînd unele țări ne-au închis granița pentru asemenea vite, sub cuvînt că la noi ar lua naștere ciurma vitelor, de atunci nu mai exportăm de cât numai în Rusia și prea puțin în Italia și Turcia. Póte să isbutim a exporta în alte țări ale apusului, dacă guvernul va întemeia bine marina noastră națională.

Vitele cornute albe se împart în mai multe rase, dintre cari cele mai de frunte sînt: rasa olandesă, rasa germană, rasa irlandesă, rasa alpină, rasa asiatică și rasa jurasică.

Rasa olandesă cuprinde mai multe varietăți, printre cari mai cunoscute sînt: Vitele de Olanda și Durham de Oldenburg ș. a. Nu toate au talie mare, ci sînt de totă mîna. Cele mai înalte au 1^m,45, cele mai mici au 1^m,20 înălțime.

Vitele de rasă olandesă sînt vestite pentru lapte și pentru îngrașat. Daū multă carne, frumoasă, dar prea puțin gustosă.

Vitele numite de Durham cari fac parte din această rasă

cântăresc, când sînt îngrășate, pînă la 1.400 kgr. S'au vîndut vaci de Durham cu prețuri colosale.

La noi în țară nu ar puté isbuti varietatea Durham și nici vacile olandese, pentru că nu-î priesce nici clima nici pășunile. (Fig. 4 taur și fig. 5 vacă.)

Fig. 4.

Fig. 5.

Rasa germană. Sînt cele mai înalte vite, ajung la înălțimea de 1^m,65. Taurii, mai ales sînt coloși; vacile au de la 1^m,25 — 1^m,35 înălțime.

Vacile au ugerul mare, cu sfîrcurile gróse, pielea grósă, pîrul mare, colórea pîrului albă, négră, roșie sau galbenă. Vitele acestea sînt bune mai ales pentru lăptărie, se îngrășă binișor, dau lapte fórte bun și un unt cu gust minunat. Varietățile bune sînt cele de Breitemburg, de Wílstermarsch, de Mecklemburg (din Germania) și de Normandia (din Franța.) Vite din acéstă rasă se întîlnesc în tótă Germania de Nord. Englitera și Franța au introdus un fórte mare număr de vite din acéstă rasă. In ducatul Elba din Germania, unde industria laptelui se face după cele mai sciințifice procedee și unde sînt lăptăriile cele mai perfecționate din lume, se întrețin numai vaci germane, pentru că cele olandese sau de alt tip, nu au putut egală pe cele germane (varietatea Breitemburg), mai ales în calitatea și în gustul untului.

Varietățile germane sînt asemenea și fórte bune vite de îngrășat, mai ales cele de Wílstermarsch.

La noi în țară, credem că ar puté fi bine acimatate pe lîngă ferme și lăptării exploatare în mod priceput, și ar puté da alte rezultate, de cât a dat varietatea Simmenthal.

Ómenii cunoscători spun că nici o rasă de vite din lume nu dá un unt și un lapte așa de fin și de gustos ca cea germană. De și nu dá lapte atâta cât cea olandesă, totuși dá în mijlociú 2.800 litri pe an. De alt-fel se scie că laptele celor olandese este mai subțire de cât or-icari alt lapte.

Rasa Alpină. Vitele au o talie mijlocie, care nu trece mai

sus de 1^m,35. Pielea grosă, părul aspru, ugerul mare cu sfircuri gróse și acoperite de păr. Picioarele scurte. Colórea pèrului o aú negră, șoricie, cenușie, gálbuie sau albicioasă. Totd'a-una însă o vită are aceiași colóre peste tot corpul și nu este bălțată ca la alte rase.

Alt caracter mai aú că pe linia mijlocie, d'alungul spinării, se află o dungă de o colóre mai deschisă de cât a pèrului de pe corp: în jurul botului se află iar un pèr mai deschis sau alb argintiu. Vacile dau mult lapte. Nu se îngrășă bine și calitatea cãrnii lasă de dorit.

Fig. 6.

Acéstă rasă se găsește în peste 14 cantóne din cele 22 ale Elveției, în marele ducat de Baden, în Württemberg, în Bavaria, unde se cunoșce ca *rasă de Allgau*, renumită pentru lăptărie. Există iarăși în Tirol, în partea de sus a Austriei, în Salzburg, apoi în părțile din Italia și Franța, limitrofe cu Pirineii (Fig. 6.)

Varietățile elvețiene și de Allgau sînt cele mai bune vite din acéstă rasă. Dintre aceste varietăți cea de Allgau și varietatea bună din Elveția s'ar puté aduce la noi în țară.

De rasa Alpină mai țin și varietățile tiroliene; însă nu sînt așa de bune și nu merită atențiunea ce li s'a dat.

Rasa jurasică. Cuprinde cele mai mari vite a căror înălțime trece peste 1^m,50, lungimea de 2^m,25, iar circumferența toracică ca de 2 metri. Ajung în greutate peste 1.000 kilograme. Picioarele le aú scurte. Pèrul le este alb, negru, roșu sau galben. Colorile sînt amestecate câte două, din care albul nu lipsesece nici o dată; ast-fel vedem vite cu pèrul negru cu alb, roșu cu alb sau galben cu alb (Fig. 7.) Vitele din acéstă rasă s'aú importat mai ales în Austria, s'aú încrucișat cu vitele indigene, căroră le-aú stricat reputația de vite de muncă, fără să le îmbunătățescă pentru lapte.

Varietăți mai cunoscute din acéstă rasă, sînt: Simmenthal (cu pèrul roșu sau galben cu alb), Pintzgau, berneze, friburgeze (pèrul negru cu alb) și al-

Fig. 7.

tele. Vacile de Simmenthal dau în mijlociu 2.000 litri de lapte pe an. Introduse în țările cu cultură agricolă înapoiată, pierd repede aptitudinea lor lăptosă. În Elveția dau bune rezultate. Varietatea friburgeză și cea de Pintzgau nu mai sînt căutate astăzi.

La noi în țară nici una din aceste varietăți nu ar putea da rezultate bune.

Rasa Asiatică. Această rasă este cunoscută în Europa sub numele de rasa stepelor sau marea rasă cenușie. Cuprinde vite înalte de statură pînă la 1^m,55; se deosebesce de toate celelalte rase prin lungimea cornoanelor, al căror vîrf este ascuțit.

Din rasa asiatică fac parte mai toate vitele albe din țara noastră, din Ungaria, din Rusia de Miază-zi, din Italia de mijloc, din Dalmația și dintr'o parte a Franței.

I. St. Furtună.

STÎNCA COJOCARULUI

— Legendă —

Tot dragostea pirdalnica, a naibei fie. Ce-ți mai face și ce-ți mai drege. Pe cel care vede, îl orbesce, pe cel orb îl însănătoșește. Așa-i de când îi lumea și tot așa o fi cât o fi și pămîntul.

Ți se spune că în satul Bicză a fost și el odată — cam de mulțor — un cojocar, cosî la cojoc și le vindea pe bani. Și cojocarul, bătut-l-ar D-zeu să-l bată, frumos mai era, fața-i era albă ca laptele de primă-vară, părul galben ca spicul pe vremea secerișului. Să nu mai lungesc, era frumos. Și tot în Bicză a trăit o fată, și ea frumoasă, nici că se mai pomenia. Dar fata era de soiu, nu era fată de cojocar. Părinții ei au fost ast-fel, erau bogați, aveau turme de oi și cireți de vite. Nici nu se potrivă ea cu totă lumea. Părinții așteptau fete mari, care s'o împețescă pe Ilenuța a lor—asa-i dicea fetei.

Ce se întimplă, cojocarul o vede o singură dată și nici una, n e două, nici trei, tronc, fata-i cade dragă; nici că mai lucră, nici că-și mai vede de treburi. Ilenuța și iar Ilenuța. Cu ea dimineața în cap, cu ea seara. Ori-unde se ducea o vedea mereu înaintea ochilor.

Într'o zi se hotărâse să meargă la părinții fetei să ceară mâna

Ilenutei. Părinții Ilenutei, bogați și înțoliți, îl luară peste picior și se prăpădiră de ris.

— Auđi tu, după Niță Cojocarul să dau eu fata mea. Dar cum drăguță ți-ai putut închipui una ca asta. Mult te-ai gândit? Du-te în altă parte, la de o sémă ție.

Niță al nostru, căci Niță-î dicea, o porni de acolo cu gândul că s'a isprăvit cu el. Ajunse la o stîncă, se urcă pe ea și repede își făcu séma, aruncându-se jos de se făcu una cu pămîntul.

Și iaca așa s'a isprăvit cu istoria lui Niță Cojocarul și de atunci stîncă asta, care e situată în comuna Bicz, se numesce *Stîncă Cojocarului*. Iar ómenii de pe aici povestesc la toată lumea pătenia bietului Niță. Așa rămas prin locurile astea o vorbă, rar audită, mai cu sémă de la ăi bătrîni: «Ca dragostea cojocarului», adică tare și înfocată.

Audită de la Vasile Ciobanu de
Petre Petrescu.

DIN CREDINȚELE POPORULUI

Cântecul Cucuvelei.

— Dar bine, fă Ruțo, nu s'a mai sculat bietul bărbatu-tetu după bólă, că și-o fi făcut timpul atâtea jurate de friguri, că par'că de cincî sêptemâni zace sărăcuțu de el?

— Ce să se scóle, moș Mihaiu! Ba din ți în ți tot mai réu îi este. Intr'un rînd, îi dase puțin în de bine, dar l-a pus păcatele de a mâncat nisce pesce și atâta i-a fost că l-a întors réul, mai cu foc.

— Bun e Dumneđu, o să se scóle Radu al tđu.

— Să te-auđă Dumneđu, moș Miha, dar, zău, nu știu... că uite, de vr'o sêptemână ne cîntă pe coșar o cucuvea, în tóte serile d'a rîndul, fi-î-ar de cap să-î fie, că o să rămăiu săracă cu trei copii în vatră.

— De, Ruțo, taică, drept e că spurcata nu pré cîntă a bine; dar întăresce-ți credința în Dumneđu, fetițo, că el e mare și milostiv cu tóată lumea. Și apoi să mai veđi una: Când a zăcut nepotu Gheorghe, mă pomenesc cu amărîta aia de soră-mea, plîngend și văicărindu-se că i-a cîntat cucuvéua pe casă. Și nepotul meu, veđi că s'a îndreptat; dar drept să-ți

spun că î-a murit un gânsac de cei tineri și veđi, Dómnne, cucuvéua a cobit mórtea gânsacului.

— De, moșule, așa să fie... că și eu ieri diminéță am găsit câinele ăla de la Marin, mort în fundul curții.

— Atunci tací, fată, fii pe pace că v'ați plătit cu câinele.

— Să dea cel de sus!

Peste vre-o patru ȓile Radu s'a sculat și peste vre-o alte patru, erà la câmp.

Cobitul Cucuvelei se mulțumise cu mórtea câinelui.

V. Gavril.

Invěțător, Șegarcea.

SFATURI PRACTICE

Cum se pregătesc cergile prin cari nu pătrunde apa.

Fie-care cultivator caută — îndată ce a veđut că se strică vremea — să-și acopere recolta expusă cu cergí sau perdele. Apa însă póte strěbate cu înlesnire prin ele și recolta e ast-fel vătămata.

Se înțelege că cei bogați — avěnd cu ce — își cumpără mușamale și așa numitele învelitori impermeabile, prin care apa nu póte pătrunde. De óre-ce acestea sînt fabricate mai ales în străinătate și procurarea lor costă multe parale, nu folosesc întru nimic micilor cultivatori, cari nu pot face sacrificii spre a le cumpără.

Fiind recunoscute marile folóse ce aduc învelitorile impermeabile, cred că nu este fară interes metoda descrisă mai jos, prin care cel mai modest cultivator își póte face cergile sale impermeabile.

Mai în tot locul Românul își face cergile singur și de obicei din cânepă. E bine ca la facerea unei cergí să se aibă în vedere ca ea să fie cât se póte de desă. Pentru a face ca o cergă ordinară să fie impermeabilă, se ia apă și se pune în o căldare mare, în care se aruncă mai multe bucăți de săpun verde, (săpun făcut cu sodă și în care se află pus și o cantitate óre-care de oleiú de rapiță) și amestecul acesta se fierbe bine.

După ce s'a fiert se pune în o albie (covată) și pină când apa e destul de fierbinte se pune cerga înăuntru și se táválesce bine ca să se ude.

Se scöte apoi cerga și fără a o störee se întinde spre a se usca. După ce s'a uscat bine se mai îmöie odată și iar se usucă.

Se face apoi un amestec de apă și de piatră vinătă, isă și sulfat de cupru, în proporție de $2\frac{1}{3}$ sau cel mult 3 grame de piatră vinătă la suta de grame de apă. În acest amestec se möie din nou cerga și apoi se usucă, iarăși fără a o störee.

Preparând ast-fel cergile, sîntem siguri că apa nu le mai străbate. După câți-vă ani e bine ca această operație să fie reînöită. Fiind-că lucrul e förte ușor de făcut și tot-de-odată substanțele necesare förte ieftine, indemnăm pe toți cei interesați să profite de acest sfat.

I. Niculescu
Severin.

SERBĂRI SCOLARE

În iua de 27 Decembrie în comuna Strehăia, județul Mehedinți, s'a inaugurat cu mare ceremonie, de către d. revisor școlar Bungețianu, *șcöla de adulți*; iar în iua de 28 s'au înscriș 18 persoane cu cari d. învățator Prunescu a început lecțiunile de scris și citit.

Pentru această faptă laudabilă d. Ministru a adresat mulțumiri atât d-lui Revisor cât și d-lor învățatori din acea comună.

*

În comuna Măstecăn s'a serbat iua de 27 Decembrie, iua Sfintului Ștefan, după propunerea d-lui învățator A. Băciu, întru pomenirea lui *Ștefan cel Mare și Sfint*.

Slujba s'a făcut în sobor de 3 preoți de prin vecinatate, în fața a numeroși asistenți, cari se adunase la biserică anume pentru acest scop.

După terminarea slujbei parastasului, d-l învățator a ținut o cuvîntare despre Ștefan cel Mare, arătând faptele sale eroice neasemenate, precum și însemnătatea lor pentru țara noastră.

După eșirea din biserică, școlarii au intonat mai multe cantece naționale, alese anume pentru această ocaziune: *Cântecul lui Ștefan cel Mare*, *Cetatea Nēmțului*, *Pe o stîncă neagră*, etc., töte precedate de scurte istorisirii.

Sătenii au fost mișcați și la sfîrșit au venit toți să mulțumescă inițiatorului. Fiind-că prin asemenea fapte se contribuie la întreținerea sentimentelor patriotice între săteni, mulțumim și noi d-lui Băciu și dorim să aibă imitatori în töte părțile țării.

*

În seara de 25 Decembrie 1897, s'a ținut la școala comunei Broșari din județul Mehedinți, o frumoasă serbare școlară.

După inițiativa luată de d. G. I. Tomescu, învățător din aceea comună, s'a format un comitet compus din parohul comunei, din primar și din doi notabili, cari au luat toate dispozițiunile necesare.

Serbarea începe la ora 8½ prin o lungă cuvîntare ținută de d-l învățător, scoțînd în relief scopul și importanța serbărilor școlare. După aceea corul compus din toți elevii școlei, întonează imnul *Deșteptă-te Române*.

Apoi s'au urmat unul după altul, toate subiectele din program: poezii și cântece, recitate și cîntate de elevi.

Din produsul acestei serbări, scoțîndu-se toate cheltuielile, a rămas pentru școală suma de 44 lei.

Indemnăm cu tot dinadinsul pe toți d-nii învățători să facă asemenea încercări, căci de și profitul material nu poate fi mare, rezultă de sigur un mare folos moral.

O PROPUNERE

D. G. D. Simionescu din strada Iancului 18, în numele mai multor cititori ai noștri ne rogă să adresăm onor. Comitet al Societății Geografice Române următoarea propunere:

Pentru studenți, mici comercianți, institutori și învățători, să se scadă abonamentul pentru Dicționarul Geografic al României la 60 lei și plata să se facă în rate lunare de 5 lei.

Sprijinim și noi această propunere și rugăm pe onor. Comitet al societății geografice a o lua în considerație.

Redacția Albinei.

PROVERBE

Tocmela țigănească, dar plata omenescă.

Sorele, de e sore, și tot nu poate încălzi totă lumea.

Mai bine un dram de minte de cât o oca de noroc.

Să nu dea Dumnezeu omului cât poate să rabde.

Către domniî Autorî

În comuna Gologanu din jud. Rimnicul-Sărat, s'a instituit un comitet pentru fundarea unei biblioteci populare pentru școlă și comună. Dăm loc aci apelului ce adresează comitetul către d-niî autori.

Prea stimate Doamnă,

Cunoscută fiindu-ne sollicitudinea ce tot bunul Român are pentru instruirea semenului său, cutezăm a vă face un apel călduros a veni în ajutorul bibliotecii populare a acestei școli cu una din operele Domniei-Văstre sau cu ale altor domniî autori, asigurându-vă că numele Domniei-Văstre va fi trecut, spre veșnica memorie, în cartea de aur a școlii.

Mulțumindu-vă cu anticipație, vă rugăm prea stimate Doamnă, a primi asigurarea prea distinsei noastre considerațiuni.

Comitetul: M. E. Mihăescu, Sassu, N. Rădulescu. I. Bărbulescu.

MULȚUMIRE PUBLICĂ

În ziua de 22 Decembrie 1897, d-l C. Ștefănescu, notarul comunei Calfa jud. Constanța, a venit la școlă din catunul Rachman și a bine-voit a oferi elevilor ce au luat premiul I-ii în anul școlar 1896-1897 căto e frumoasă medalie, pe care staū scrise următoarele cuvinte: Distințiune la studii, anul 1896/97-, pe o parte; iar pe cea-l-altă, Luminează-te și vei fi.

Sub-semnatul, pentru această frumoasă și laudabilă faptă, aduc prin publicitate mulțumirile mele d-lui C. Ștefănescu.

N. Lungulescu

Invățătorul școlii din Rachman.

FAPTĂ DE MERIT

O mână de omeni din satul Făurei, jud. Putna, sub conducerea unui zelos învățător, d. N. Bobeică, a procurat, prin subscripții benevole, școlii din acea comună, un răsboiū sistematic, care actualmente funcționează și face fala școlii.

Am dorî din inimă ca fapta lor frumoasă să fie imitată de toate comunele sau cel puțin de cele mai cu dare de mână de cât Făureii și de fie-care învățător cu tragere de inimă pentru progresul școlii și luminarea Românilor.

Ión Neagu

Tifesci-Putna.

BIBLIOTECI POPULARE

Dăm loc cu plăcere următoarelor apeluri :

Onorate Domnule,

Cât n'ar câștigă țăranul român și—prin el—întreaga țară, dacă i s'ar pune la dispoziție o bibliotecă populară cu nesecatul ei izvor de hrana sufletescă ?

Cât n'ar câștigă țăranul, dacă, din școlă chiar — ca elev — ar avea deprinderea să-și construiască singur obiectele de timplărie de prima necesitate, ca: scaune, mese, dulapuri, etc. etc.

În timp de iarnă, când n'are ce lucra la câmp, în loc să se arunce în ghiarele cărciumii, care la—rîndul ei—il aruncă în ghiarele mizeriei, țăranul ar sta mai-bucuros în casă, unde, ziua și-ar lucra singur obiecte de timplărie, seara ar citi cărți din bibliotecă, și poate chiar din acelea cari i-ar deschide ochii asupra cărciumii, dușmanul său de mörte, sau din acelea, cari l-ar duce la școlă, unde învățătorul ar ține conferințe privitoare la felul de traiu și de ocupațiune al țăranului.

Acestate fiind principiile, de cari ne-am călăuzit, subscrișii, constituiți în comitet pentru formarea unei biblioteci populare în comuna Porcesei, județul Roman, și pentru cumpărarea unei tejghele și a tuturor uneltelor de timplărie, necesare la predarea lucrului manual în această școlă, avënd în vedere că școlă și comuna nu dispun de fonduri cu cari să se pötă acoperi cheltuețele ce ar necesita formarea biblioteci și cumpărarea uneltelor de timplărie, facem cel mai călduros apel sentimentelor D-v. patriotice și vă rugăm să bine-voiți a contribui și d-v. la formarea biblioteci și la înzestrarea școlii cu unelte de timplărie.

Banii sau cărțile ce veți bine-voi să ne hărăziți, îi puteți trimete pe adresa: Școlii rurale din com. Porcesei, jud. Roman.

În speranță că apelul nostru nu va rămânea zadarnic, vă mulțumim în numele nostru și al celor ce vor gustă din rödele generosităței d-v. Ioan Popa, V. Schifirnetz, C. Glosan, Gh. C. Mafteiü, Gh. I. Donici, Gr. Bogza, Iön Gheorghiu, Iön Hagiu, Iön Oatu, M. Bogdan, S. Scărlat, T. Grumeza, Vasile Făcă, V. Porcescu, V. Mafteiü, C. Bărjovan.

*

Un călduros apel

Pe lângă școlă comunei *Boteni*, din județul *Muscel*, s'a înființat o bibliotecă școlară.

Sub-semnații învățători, atât cei din șa comună cât și cei învecinați, ee formăm un cerc, în numele sărmanului și neobositului muncitor țăran român, adresăm acest călduros apel către toți d-nii autori de cărți, de reviste agricole, sciințifice, literare și educațiune, cum și către d-nii editori, librari și ori-ce persöne ce iubese pe țăran, să-i vină în ajutor

cu hrană sufletească, trimițând acestei bibliotecii diferite publicații folosite.

Numele donatorilor va fi vecinic neuitat de acel căruia îi fac acest mare bine!

I. D. Badescu, I. Ștefăneșen, N. Ghinescu, I. Iorgulescu, M. Constantinescu.

Adrese către Redacție

Revista săptămânală «Albina» cu scopul ce urmărește nu poate fi de cât îmbrățișată și susținută cu multă căldură de către toți membrii dascălimii de ori-ce treptă, constituind unul din cei mai puternici agenți în împlinirea desăvârșită a misiunii apostolilor instrucțiunii.

G. Dâmbeanu

Profesor la școala normală a Societății pentru
Învățătura poporului român.

*

E mărətă și patriotică sarcina ce v'ați luat, țcaici, în stăruința de a o aduce la îndeplinire, veți contribui cu mult la înălțarea intelectuală, morală și materială a poporului român....

Doresc din totă inima ca «Albina» de la 1897 să aducă poporului ceea ce nu i-a putut da cea de la 1829, anume să-l învețe a se folosi de «lumina soroelui» care acum în adevăr «scânteiază pe câmpii.»

N. O. Popovici-Lupa.

Doctor în științele agronomice.

*

La apelul d-vostă de a mă înscrie între colaboratorii «Albinei,» răspund cu plăcere că fac bucuros acest lucru, care mă onorează.

G. Bogdan-Duică.

Profesor.

*

Ved apărută revista d-vostă cu tendințe într'adevăr spre un slint și nobil scop. . . . Primiți urările de deplină împlinire a scopului ce v'ați propus.

Ion S. Onu.

Institutor, Hirclău.

UN CUVÎNT

Să ne aducem aminte că trebuie să fim dreți și chiar către cei mai de jos omeni.